

Udvalget for Fødevarer, Landbrug og
Fiskeri
FLF alm. del - Bilag 466
Offentligt

Formanden for Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Christian H. Hansen

Europaudvalget

Christiansborg
DK-1240 København K

Tlf. +45 33 37 55 00

Fax +45 33 32 85 36

www.ft.dk

ft@ft.dk

**Hvidbog om en strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring,
overvægt og fedme – KOM (2007) 0279**

18. september 2007

Kære Christian H. Hansen

Ref. 07-000893-1

Kommissionen fremsætter i løbet af året en række dokumenter, hvortil der er knyttet en høringsfrist – primært hvidbøger, grønbøger og meddelelser - og hvor Folketinget således har mulighed for at komme med en udtalelse til Kommissionen. Dokumenterne giver Folketinget en mulighed for at påvirke kommende EU-lovgivning på det tidspunkt, hvor chancen for indflydelse er størst – nemlig mens bestemmelserne stadig er under udarbejdelse.

Kontakt

Charlotte Friis Thomassen
Kontorkonsulent

Dir. tlf. +45 33 37 36 25

Charlotte.Friis.Thomassen@ft.dk

Europaudvalget orienteres løbende om de høringsdokumenter, som Kommissionen fremsætter. Europaudvalget overvejer i den forbindelse, om dokumentet vedrører et område, hvor et andet af Folketingets stående udvalg fagligt er bedre rustet til at substansbehandle sagen. Europaudvalget fremsender i så fald dokumentet til det/de relevante fagudvalg sammen med en opfordring til at behandle sagen og orientere Europaudvalget om udvalgets indstilling.

I relation til Kommissionens hvidbog om en EU-strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring, overvægt og fedme KOM (2007) 0279 besluttede Europaudvalget på udvalgsmødet den 14. september 2007 at anmode Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om at behandle hvidbogen. Jeg vil derfor gerne opfordre Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri til at behandle hvidbogen og på baggrund heraf komme med en udtalelse/indstilling til Europaudvalget med henblik på, at Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Europaudvalget eventuelt kan afgive et høringssvar til Kommissionen.

Der er ikke fastsat en frist for indlevering af høringssvar til Kommissionen, men Europaudvalget foreslår, at Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri orienterer Europaudvalget om sin beslutning og indstilling til sagen senest den 15. november 2007.

Jeg vedlægger Kommissionens hvidbog og grundnotat til orientering.

Med venlig hilsen

Elisabeth Arnold

UDENRIGSMINISTERIET

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag
1

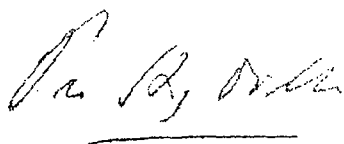
Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

1. august 2007

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders grundnotat samt høringssvar vedrørende Kommissionens Hvidbog om en EU-strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring, overvægt og fedme, KOM (2007) 279 endelig.

Materialet er ligeledes sendt til Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

30.07.2007

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om EU-Kommissionens Hvidbog om en EU-strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring, overvægt og fedme

KOM(2007) 279 endelig

Resumé

Formålet med hvidbogen er at fastlægge en integreret EU-strategi, der skal bidrage til at reducere forekomsten af sygdomme relateret til forkert ernæring, overvægt og fedme. Kommissionen understreger, at den primære kompetence på området ligger hos medlemsstaterne. EU's rolle skal primært bestå i at fungere som koordinator for samarbejdet mellem forskellige interessenter på området – herunder indsamling og udbredelse af bedste praksis - og samtidig udsende et stærkt budskab til interessenterne. EU's indsats bør baseres på at supplere og optimere de tiltag, der træffes på andre beslutningsniveauer (især nationalt) eller på at behandle spørgsmål, der specifikt vedrører Fællesskabets politikker.

Det forventes, at der som udløber af hvidbogen vil blive formuleret en række nye initiativer indenfor såvel sundhed generelt som ernæring, forbrugerbeskyttelse og fysisk aktivitet. Konsekvenserne for beskyttelsesniveauet kan dog ikke vurderes, før forslagene er fremsat.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2007) 279 af 30. maj 2007 udsendt Hvidbog om ”Europæisk strategi for ernæring, overvægt og fedme”. Hvidbogen er modtaget på dansk den 5. juli 2007. Hvidbogen har karakter af et policydokument, der ikke indeholder konkrete forslag til ny lovgivning.

Baggrunden for hvidbogen er den stigende forekomst af overvægt og fedme blandt alle befolkningsgrupper i EU, og især blandt børn og unge. Kommissionen er ved at udarbejde en række fælles strategier til håndtering af de vigtigste sundhedsproblematikker såsom ernæring og fedme. Med hvidbogen ønsker Kommissionen at iværksætte en række initiativer, der skal bidrage til at forebygge og bekæmpe livsstilssygdomme. Rådet har flere gange opfordret Kommissionen til at fremlægge

en hvidbog på området, senest med sine konklusioner om fedme, fremme af hjertesundheden og diabetes.

Hvidbogen er blandt andet udarbejdet på baggrund af høringssvar til Grønbogen om ”Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet – En europæisk dimension i forebyggelsen af overvægt, fedme og kroniske sygdomme”, der udkom i december 2005. Den danske regering afgav i den forbindelse et officielt høringssvar.

Hvidbogen bygger videre på Kommissionens øvrige initiativer på området, der bl.a. omfatter den europæiske interessentplatform for kostvaner, fysisk aktivitet og sundhed til fremme af udvekslingen af god praksis blandt interessenter, der blev oprettet i marts 2005, samt netværket om ernæring og fysisk aktivitet for myndighedsrepræsentanter, der blev oprettet i 2003.

Tiltagene skal iværksættes på alle beslutningsniveauer – lige fra det lokale niveau til fællesskabsplan. Fællesskabets indsats vil enten ledsage gennemførelsen af alle Fællesskabets relevante politikker og aktiviteter eller, når det anses for påkrævet, være et supplement til de nationale politikker; jf. EF-traktatens artikel 152.

Nærhedsprincippet

Eftersom der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag, er der ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng.

Formål og indhold

Formålet med hvidbogen er at fastlægge en integreret EU-strategi, der skal bidrage til at reducere forekomsten af sygdomme relateret til forkert ernæring, overvægt og fedme.

Hvidbogen definerer ikke nogen ny eller mere markant rolle for EU på området og lægger ikke overordnet op til egentlige nye, markante initiativer på EU-niveau, men opsummerer primært initiativer, der allerede er iværksat eller er forudset iværksat. Alle tiltag på området bør baseres på, at individet grundlæggende selv er ansvarlig for sin egen og sine børns levevis, at kun velinformede forbrugere kan træffe kvalificerede valg, samt at der er behov for at integrere indsatserne på tværs af både politikområder og niveauer.

Kommissionen understreger, at den primære kompetence på området ligger hos medlemsstaterne. Forskellene i kostvaner og politikmodeller er store mellem EU-landene, og samtidig vil en lang række initiativer mest hensigtsmæssigt kunne iværksættes tættere på borgerne på regionalt eller lo-

kalt plan. På baggrund af de indkomne høringssvar til Grønbogen fremhæver Kommissionen, at der synes at være bred konsensus om, at EU's rolle især skal bestå i at bidrage til et styrket samarbejde mellem de relevante interessenter, således at det sikres, at indsatsen på området er multisektoriel. Kommissionen vil ligeledes fokusere på at kortlægge og formidle viden om best practice.

Kommissionens skal således primært fungere som koordinator for samarbejdet mellem forskellige interessenter på området – herunder indsamling og udbredelse af bedste praksis - og samtidig udsende et stærkt budskab til interessenterne. EU's indsats bør baseres på at supplere og optimere de tiltag, der træffes på andre beslutningsniveauer (især nationalt) eller på at behandle spørgsmål, der specifikt vedrører Fællesskabets politikker. Her tænkes blandt andet på den fælles landbrugspolitik, samt tiltag vedrørende det indre marked i form af eksempelvis lovgivning om næringsdeklaration og godkendelse af sundhedsanprisninger.

I henhold til høringssvarene til Grønbogen lægger de berørte erhvervsdrivende desuden vægt på, at EU fokuserer på at undgå forskellige og muligvis modstridende nationale regler, der kan virke konkurrenceforvridende.

Med hensyn til forholdet mellem selvregulering og EU-lovgivning lægger Kommissionen op til, at der i de kommende år skal sættes på frivillig selv- og samregulering, eftersom denne form har vist gode resultater i regi af blandt andet EU's interessentplatform. Kommissionen lægger op til en samlet evaluering af indsatsen i 2010.

Kommissionen har i forbindelse med lanceringen af Hvidbogen udtalt, at industrien ikke dermed var "fredet" for lovregulering på området. Der ville bare være tale om forskellige nationale lovgivninger, hvorved industrien risikerer at stå overfor 27 varierende regelsæt. Truslen herom vil efter Kommissionens opfattelse være et incitament til at skabe frivillige resultater.

Kommissionen definerer en række grundlæggende principper for initiativer, a) der ikke kun skal vedrøre overvægt, men sundhed mere bredt, b) skal gå på tværs af sektorer, instrumenter mv., c) lokale og private aktører spiller en vigtig rolle, samt ikke mindst d) styrket monitorering er vigtig for at kunne afgøre, hvilke initiativer, der virker.

Ansvar for konkrete tiltag placeres primært hos partnerskaber indenfor rammerne af den Europæiske Platform og lignende nationale platforme/netværk, samt hos de enkelte medlemsstater. Kommissionen lægger op til at lancere en såkaldt "High level group", der skal sørge for, at politikidéer og praksis udveksles på tværs af medlemsstater og politikområder.

Hvidbogen behandler en række politikområder, der har betydning for udviklingen i borgernes sundhed, herunder bedre forbrugeroplysning, øget tilgængelighed af sund mad og fysisk aktivitet, samt styrket erfaringsudveksling og fælles overvågningssystemer mellem medlemsstaterne:

Kommissionen arbejder på at revidere lovgivningen om næringsdeklarationer, og heri indgår overvejelser om indførelse af obligatoriske næringsdeklarationer, anvendelse af egentlig symbolmærkning mv. Kommissionen fremhæver, at EU's fælles landbrugspolitik bør bruges som et redskab til at fremme sunde kostvaner. Eksempelvis nævnes den igangværende reform af markedsordningerne for frugt og grønt, hvor det blandt andet er besluttet at fremme forbruget indenfor bestemte miljøer, såsom skoler. Kommissionen opfordrer de private interessenter til at bidrage til indsatsen ved blandt andet at fremme tilgængeligheden af sunde fødevarer vha. ændring af fødevarers sammensætning og god praksis i detailhandlen, styrke forbrugeroplysningen ved at bakke op om nationale mærknings- og markedsføringsregler, samt støtte kampagner for fysisk aktivitet.

Kommissionen anerkender desuden, at der er en høj grad af social ulighed, i forhold til forekomst af overvægt, og Kommissionen vil i 2007 finansiere en undersøgelse af sammenhængen mellem fedme og socioøkonomisk status med henblik på at vurdere, hvilke initiativer, der er mest effektive i forhold til disse grupper. Kommissionen vil desuden understøtte særlige oplysnings- og uddannelseskampagner – især rettet mod sårbare grupper såsom børn.

Kommissionen lægger op til at styrke vidensopbygningen og forskningen på området indenfor blandt andet viden om determinanter for fødevalg, forbrugernes adfærd, samt forebyggelse af overvægt hos spædbørn, børn og unge. Endelig tilkendegiver Kommissionen, at der er behov for mere ensartede og sammenlignelige data om udviklingen i overvægt og i fødevarerforbruget. Samtidig skal de eksisterende nationale tiltag kortlægges systematisk, så de kan anvendes til gavn for alle. Kommissionen lægger op til, at der skal tilvejebringes flere Europæiske data om befolkningernes sundhedsstatus, livsstil og ernæringsmønstre. Bedre data skal således være en hjælp til at evaluere medlemsstaternes indsatser og fastslå, hvilke initiativer, der har effekt.

Udtalelser

Eftersom der ikke er tale om et forslag til ny lovgivning, skal Europa-Parlamentet ikke udtale sig.

Gældende dansk ret

Hvidbogen indeholder forslag til initiativer på en lang række områder, der rækker ind over flere danske ressortområder.

Kommissionens reelle ambitionsniveau vil først blive afspejlet, når der i de kommende år formuleres mere konkrete forslag, initiativer mv. på en række strategiske områder. Det gælder fx mærkningsregler, ernæringsprofiler, markedsføring og fælles overvågningssystem for udviklingen i overvægt.

Konsekvenser

Hvidbogen indeholder ingen forslag til ny lovgivning og har derfor for nuværende ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Det må imidlertid forventes, at der som udløber af Hvidbogen vil blive formuleret en række nye initiativer indenfor såvel sundhed generelt som ernæring, forbrugerbeskyttelse og fysisk aktivitet. Konsekvenserne for beskyttelsesniveauet kan dog ikke vurderes, før forslagene er fremsat.

Høring

Hvidbogen er af Fødevarestyrelsen udsendt i høring til en bred kreds af interessenter – primært på fødevarerområdet. Et resumé af de indkomne høringssvar er vedlagt.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser hvidbogen velkommen og finder, at den indeholder en række positive elementer. Regeringen er enig i Kommissionens grundlæggende tilgang i form af, at ansvaret primært ligger hos medlemsstaterne, og at EU's initiativer skal understøtte og supplere medlemsstaternes tiltag.

Regeringen er særligt positiv overfor Kommissionens initiativer om styrket og systematisk erfaringsudveksling og indsamling af fælles, sammenlignelige overvågningsdata. Regeringen bakker også op om behovet for, at EU spiller en rolle i forhold til fælles regler for næringsdeklaration og mærkning, samt tilrettelæggelse af den fælles landbrugspolitik, så sundhedspolitiske aspekter inddrages eksempelvis i form af frugt og grønt til skolebørn. Regeringen vil holde Kommissionen fast i forhold til de fastsatte evalueringsfrister, og herunder vurderingen af, om der er behov for yderligere tiltag efter 2010.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om Hvidbogen fra andre medlemslande.

Tidligere forelæggelse for Folketinget

Hvidbogen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

30.07.2007

**NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG
om svarerne fra høringskredsen til Kommissionens Hvidbog om "En EU-strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring, overvægt og fedme"**

KOM(2007) 279 endelig

Baggrund

Hvidbogen har været sendt i høring af Fødevarestyrelsen hos en bred kreds af organisationer og interessenter med henblik på orienteringen af Folketinget og input til fastlæggelse af den danske regerings holdning. Dette notat opsummerer indholdet i de indkomne høringssvar.

Fødevarestyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende organisationer:

- 3F
- Adipositasforeningen
- Biodynamisk Forbrugersammenslutning
- Danmarks Apotekerforening
- Dansk Erhverv
- Det Jordvidenskabelige Fakultet, Århus Universitet
- Diabetesforening
- Forbrugerrådet
- Fødevarerindustrien
- Horesta
- ITD (International Transport Danmark)
- Kost- og Ernæringsforbundet
- Lægemiddelstyrelsen, samt
- Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet
- Landbrugsrådet

Kræftens Bekæmpelse har tilkendegivet, at organisationen ikke kunne nå at udarbejde høringssvar inden fristens udløb, men at den vender tilbage efter sommerferien.

Høringssvarene varierer både i omfang og i forhold til de behandlede emner. Udover generelle kommentarer, der især tilkendegiver opbakning til Kommissionens initiativ, forholder de indkomne høringssvar sig til de af Hvidbogens emner, der er særligt relevante for den pågældende høringssvarpart.

I nedenstående notat er svarene grupperet i forhold til udvalgte kapitler i Hvidbogen, som Fødevarerstyrelsen finder særligt relevante for indsatsen på ernæringsområdet i de kommende år, og som har givet anledning til flest tilkendegivelser.

Det drejer sig fortrinsvis om:

- Kapitel 3 "En partnerskabsmodel",
- Kapitel 4 "Politiksammenhæng på fællesskabsplan"
- herunder forbrugeroplysning i form af ernæringsmærkning og næringsdeklaration, ændring af fødevarernes sammensætning, markedsføring, øget tilgængelighed af sunde fødevarer såsom frugt og grønt, styrket overvågning/dataindsamling og erfaringsudveksling, samt
- Kapitel 6 "Hvad private aktører kan gøre"
- herunder prioriterede grupper og miljøer såsom skoler og virksomheder.

Generelle kommentarer – herunder prioriterede grupper og miljøer

Hvidbogens tekst:

For at tackle dette vigtige folkesundhedsspørgsmål kræves der integrerede tiltag på en lang række politikområder - fra fødevarer til forbrugerbeskyttelse, idræt, uddannelse og transport. Det er dokumenteret, at der er kraftig vækst i forekomsten af fedme hos børn i EU, og at det i uforholdsmæssig stor grad rammer de lavere socioøkonomiske grupper.

Høringssvar:

Høringsparterne giver som helhed udtryk for opbakning til Kommissionens initiativ om at styrke den fælleseuropæiske indsats på området.

Adipositasforeningen finder det vigtigt, at hvidbogen udarbejdes og efterfølges af lokale initiativer og håber derfor, at der i Danmark udarbejdes en national plan for forebyggelse og behandling af overvægt, der har politisk opbakning på tværs af ressortområder og politisk linje.

Forbrugerrådet er enig i, at der bør sættes særligt ind over for børn, samt at undervisning i ernæring og fysisk aktivitet skal styrkes.

Forbrugerrådet mener grundlæggende, at Hvidbogen er et skuffende og uambitiøst respons på de store problemer som overvægt, fedme og livsstilsrelaterede sygdomme udgør. *Forbrugerrådet* anerkender, at Kommissionen erkender fedmeproblemet, og er helt enig i de indledende overvejelser om fokus på forebyggelse, nødvendigheden af at arbejde både horisontalt og vertikalt, samt behovet for overvågning. Men når det kommer til konkret handling og identificering af Kommissionens egen rolle, findes udmeldingerne at være uden substantielt nyt i forhold til de meldinger, der tidligere har været. Attituden er generelt passiv og afventende over for forskning og selvregulering, hvilket ikke mindst er skuffende fordi emnet har været på dagsordenen i efterhånden en del år.

Forbrugerrådet mener endvidere, at Kommissionen bør pålægge medlemsstaterne at udarbejde forpligtende handlingsplaner med konkrete mål, samt at EU bør deltage endnu mere aktivt i WHO-sammenhæng i arbejdet med den anden fødevarer- og ernæringshandlingsplan.

Fødevarerindustrien er tilfredse med, at der fastlægges en overordnet EU strategi i forebyggelsen

af dårlig ernæring, overvægt og fedme og anerkender, at der er et behov for en fælles indsats til gavn for den europæiske befolkning. *Fødevarerindustrien* mener herudover, det er fornuftigt, at der foretages en prioritering af målgrupper, hvor der i særlig grad fokuseres på børn og de lavere socio-økonomiske grupper.

Dansk Erhverv finder det rigtigt, at en særlig indsats må rettes mod fede og overvægtige børn. *Dansk Erhverv* påpeger herefter, at den bredere opgave med at udbedre og kommunikere viden om sund livsstil primært bør være forankret nationalt pga. de store forskelle i kostvaner og livsstil mellem de enkelte lande. Den fælles europæiske indsats kan bidrage ved at etablere netværk, samle erfaringer og stille viden til rådighed – og støtte projekter økonomisk, der bidrager til at fremme overordnede mål.

International Transport Danmark (ITD) ser positivt på Hvidbogen, og er som udgangspunkt enig i, at barndommen er en vigtig periode til at grundlægge sunde vaner og til at tilegne sig de færdigheder, hvorfor en stor del af indsatsen bør sættes ind her. Herudover mener ITD, at det – som angivet i Hvidbogen – er vigtigt, at der tages særligt hensyn til den sociale dimension, hvor overvægt og fedme optræder hyppigere i de lavere socioøkonomiske grupper.

Kost & Ernæringsforbundet støtter op om Hvidbogen.

Landbrugsrådet støtter intentionerne i Hvidbogen om at sætte fokus på sund livsstil, herunder fedme og overvægt og understreger, at EU har en central rolle at spille. Rådet er enig i Hvidbogens betragtninger I og fokus på, at det er vigtigt at tage særligt hensyn til den sociale dimension.

Kapitel 3 "En partnerskabsmodel"

Hvidbogens tekst:

Effektive partnerskabet skal efter Kommissionens opfattelse være hjørnesteinen i EU's indsats indenfor ernæring, overvægt og fedme og sundhedsproblemer i relation hertil.

Høringssvar:

Adipositasforeningen fremhæver, at partnerskabet mellem offentlige og private aktører, samt mellem det offentlige og foreninger er afgørende, og at det er positivt, at dette er skrevet ind i Hvidbogen. *Adipositasforeningen* mener endvidere, at det bør understøttes af målrettede initiativer, der er med til at åbne for et samarbejde på lige vilkår, og at det er særligt vigtigt, at de offentlige parter er villige til at indgå i et åbent samarbejde. *Adipositasforeningen* opfordrer derfor til et holdningsskifte i form af en anerkendelse af, at industrien (både fødevarer- og fitnessindustrien) har egne mål, som skal kunne rummes i et samarbejde. Det kunne f.eks. overvejes af indføre en "certificering" af de gode partnerskaber.

Dansk Erhverv fremhæver, at hvis antallet af overvægtige europæere skal nedbringes, er det essentielt, at alle parter inddrages og bidrager. Således skal også den private sektor på linie med borgerne selv, det offentlige etc. bidrage.

Dansk Erhverv støtter etableringen af frivillige netværk og partnerskaber mellem organisationer og beslutningstagere, og finder det positivt, at Hvidbogen lægger vægt på betydningen af frivillige ini-

tiativer for at bekæmpe fedme. Fordelen ved frivillige initiativer er bl.a., at de ofte hurtigere kan tilpasse sig forandringer og følge med tiden, ligesom de kan tage en bredere vifte af løsningsforslag ind end et traditionelt regelværk kan. Ved frivillige initiativer føler parterne sig i højere grad ansvarlige for efterlevelsen. Netop derfor er det vigtigt ikke at ødelægge eller indskrænke muligheder ved at kræve opfyldelsen af en masse krav og firkantede regler. Hvidbogens tanker om krav til udarbejdelse, overholdelse og effektmåling af den frivillige indsats risikerer at dræbe indsatsen og hæmme resultaterne. Såfremt det offentlige ønsker tingene gjort på en bestemt måde må det påtage sig ansvaret.

Forbrugerrådet finder, at det er uambitiøst at vente til 2010 med at vurdere selvreguleringsordninger og overveje lovgivningsinitiativer på vigtige områder som bl.a. markedsføring. Dette skal ses i lyset af, at *Forbrugerrådet* finder, at lovgivning på EU-niveau er den eneste mulighed for en effektiv regulering i de fleste tilfælde. National lovgivning eller frivillige aftaler bliver ofte umuliggjort eller afvist med henvisning til dels, at det strider mod de generelle EU-regler om varenes frie bevægelighed, og dels at de ikke vil have den ønskede effekt, når de kun dækker nationalt. Når man samtidig tager i betragtning, hvor lang en proces det er at gennemføre EU-lovgivning, vil eventuel lovgivning have meget lange udsigter. *Forbrugerrådet* opfordrer derfor til, at Danmark generelt presser på for at fremskynde denne proces.

Fødevarerindustrien finder det positivt, at strategien er mangestrengt og bygger på partnerskaber både nationalt og intereuropæisk. Det er en forudsætning for at kunne have tilstrækkeligt effekt overfor den komplekse problemstilling. *Fødevarerindustrien* indgår i dag i partnerskaber med blandt andre Fødevarestyrelsen om fuldkorn, FoodLab om sund skolemad og BørneBoxen med sunde aktiviteter til børnehaver.

Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet anser de ansatte og deres organisationer for centrale aktører i bestræbelserne på at bekæmpe fedmeepidemien. *NNF* ser frem til, at Kommissionen centralt og de enkelte medlemslande inddrager fagbevægelsen i arbejdet.

Landbrugsrådet er tilfreds med den tilsyneladende enighed om, at opgaverne i forhold til forbrugeroplysning og uddannelse skal løses i et netværk mellem offentlige og private.

Kapitel 4 "Politiksammenhæng på fællesskabsplan"

Styrket forbrugeroplysning – næringsdeklaration, ernæringsmærkning og anprisninger

Hvidbogens tekst:

Næringsdeklaration er ét middel til at give forbrugerne information, som kan fremme valget af sunde fødevarer og drikkevarer. Kommissionen er i øjeblikket ved at gennemgå lovgivningen om næringsdeklaration med henblik på at foreslå Parlamentet og Rådet, at lovgivningen bør styrkes som et redskab til at informere forbrugerne. I forlængelse af høringen om mærkning, der blev gennemført i foråret 2006, er Kommissionen ved at gennemgå de forskellige muligheder for næringsdeklaration. Det overvejes bl.a., om der bør indføres obligatorisk mærkning, hvor mange næringsstoffer der bør anføres på etiketten, og hvordan mærkningen på forsiden af emballagen bør reguleres (dvs. forenklet mærkning eller anvendelse af symboler).

Høringssvar:

Dansk Erhverv er positiv over for forslaget om obligatorisk næringsdeklaration, men kun på industrielt fremstillede og færdigpakkede fødevarer, som er kendetegnet ved at være standardiserede og produceret i større mængder. For detailfremstillede fødevarer som f.eks. sandwich, frokosttallerkener m.m. vil der skulle laves analyser og beregninger af hvert eneste produkt, hvilket vil være en økonomisk og administrativt meget omkostningsfuldt. Det er vigtigt, at overvejelserne omkring en ændring af de eksisterende regler om næringsdeklarationer harmoneres med udviklingen af et fælles europæisk ernæringsmærke. Ligeledes findes kravet om en lang næringsdeklaration på emballagen at være problematisk.

Dansk Erhverv opfordrer desuden EU-Kommissionen til hurtigt at starte arbejdet med et fælles, positivt ernæringsmærke. Det vurderes at være uholdbart, at der nu skyder en lang række forskellige nationale ernæringsmærker frem - i værste fald risikeres 27 forskellige nationale mærker. Det er hæmmende for konkurrencen og det forvirrer forbrugerne. Ligeledes vurderes der at være brug for at fremskynde arbejdet med at få udarbejdet fælles ernæringsprofiler, da det er en forudsætning for at kunne komme videre med andre væsentlige tiltag som f.eks. sundheds- og ernæringsanprisninger og indsats mod vildledning.

Forbrugerrådet mener, at det er særdeles skuffende, at Kommissionen stadig kun overvejer, hvorvidt der skal indføres obligatoriske næringsdeklarationer. Der har i flere år været meldinger om, at der var lovgivning med krav om obligatoriske næringsdeklarationer på trapperne, og i det lys finder *Forbrugerrådet* at udmeldingen i Hvidbogen virker svækket i forhold til tidligere udmeldinger. *Forbrugerrådet* opfordrer til, at Danmark arbejder for krav om obligatorisk næringsdeklaration, som skal være "den lange", dvs. inkl. energi, protein, fedt, mættet fedt, kulhydrat, sukkerarter, kostfibre, salt.

Forbrugerrådet opfordrer til, at der indføres et obligatorisk, europæisk ernæringsmærke som en del af den kommende lovgivning om næringsdeklarationer. Det er helt afgørende, at mærkningsordningen kommer til at omfatte alle fødevarer, også de "usunde", da det er disse varer, der bliver spist for meget af, og da det er disse varer, forbrugerne ifølge flere undersøgelser har svært ved at vurdere.

Forbrugerrådet opfordrer til, at Danmark arbejder for et obligatorisk, europæisk ernæringsmærke efter samme model som Spismærket, samt at man igangsætter grundige forbrugerundersøgelser af forskellige mærkningsmodeller.

Forbrugerrådet opfordrer ligeledes til, at Danmark arbejder for skrappe ernæringsprofiler i stil med kriterierne for SpisMest-mærket. Ernæringsprofilerne bør være af sådan en kvalitet, at de senere kan bruges på andre områder, som for eksempel markedsføring, ernæringsmærke eller berigelse, samt at Danmark arbejder for, at de videnskabelige krav til dokumentationen af sundhedsanprisninger bliver så høje som muligt.

Fødevarerindustrien foretrækker, at ordninger om mærkning af fødevarer er fælleseuropæiske. Det gælder både næringsdeklaration og ernæringsmærker. *Fødevarerindustrien* er involveret i udvikling og implementering af GDA (Guidelines for Daily Amount) på nordisk plan.

Fødevarerindustrien har store forventninger til, at anprisningsforordningen 1924/2006 vil gøre det nemmere for forbrugerne at orientere sig om sundhedsværdien af en fødevarer, og derfor øge tilvalget. *Fødevarerindustrien* mener, at det kan få afgørende betydning for producenternes incitament til

at udvikle sundere produkter. Det er dog af betydning, at anprisningsforordning forvaltes med det mål for øje.

Horesta stiller sig tvivlende overfor ovenfor en egentlig mærkning af tilberedte måltider i restauranterhvervet, idet erhvervet spænder bredt, og der på ingen måde er tale om standardiserede produkter, som kan ernæringsmærkes efter samme skabelon. *Horesta* finder, at det vil være relevant at stille forskningsmidler til rådighed til udvikling af sunde alternativer i blandt andet udespisningsbranchen.

Markedsføring af usunde fødevarer rettet mod børn

Hvidbogens tekst:

Kommissionen foretrækker på nuværende tidspunkt at bevare de frivillige ordninger på EU-plan, da de gør det muligt at gribe hurtigt og effektivt ind over for den øgede forekomst af overvægt og fedme. Kommissionen vil vurdere denne tilgang og de forskellige tiltag fra erhvervslivets side i 2010 og så tage stilling til, om der tillige er behov for andre modeller.

Høringssvar:

Adipositasforeningen fremhæver, at der findes evidens for, at reklamer og overvægt blandt børn hænger sammen. Derfor bør der tages initiativ til at gennemføre regulær lovgivning på området, idet det går alt for langsomt med frivillige aftaler.

Dansk Erhverv påpeger, at for så vidt angår markedsføring, går udviklingen så stærkt, at lovregulering af reklamer hurtigt vil blive forældet. Frivillige ordninger gør det muligt hurtigere at tilpasse sig. Det er positivt, at frivillige tiltag fremhæves, som et middel til at regulere området. Der arbejdes allerede i Danmark på udarbejdelsen af et frivilligt kodeks om markedsføring af fødevarer rettet mod børn. *Dansk Erhverv* kan støtte, at Kommissionen fremmer fælles regler for markedsføring i medlemslandene ud fra EASA's kriterier.

Diabetesforeningen støtter forbud mod reklamer for usunde fødevarer rettet mod børn, og går som udgangspunkt ind for at lovgive på området. Derfor vil vi gerne fremhæve vigtigheden af, at der efter en angivet tidsperiode laves en status af, hvordan de frivillige ordninger virker, for at vurdere om andre metoder bedre giver det ønskede resultat. Vi vil også gerne fremhæve, at det er vigtigt, at en frivillig ordning bliver klar, entydig og nem at kontrollere. I forhold til markedsføring af usunde fødevarer vil en præcis, professionel og neutral monitorering af markedsføring af usunde produkter til børn i elektroniske medier og eventuelt deres effekt, være et vigtigt redskab.

Forbrugerrådet finder det meget skuffende, at Kommissionen først i 2010 vil tage stilling til, om der er behov for lovgivning om markedsføring. Dette er en meget svag udmelding, ikke mindst når man sætter det i relation til den udmelding kommissær Kyprianou kom med i starten af 2005, hvor han gav industrien ét år til at løse problemerne selv og derefter ville overveje lovgivning, hvilket aldrig skete. *Forbrugerrådet* opfordrer til, at Danmark arbejder for et EU-forbud mod al markedsføring af usunde føde- og drikkevarer over for børn under 16 år.

FødevarerIndustrien hilser det velkomment, at Hvidbogen anbefaler en vis grad af selvregulering mht. reklamer for fødevarer overfor børn. *FødevarerIndustrien* er af den opfattelse, at selvregulering på dette område vil være det mest effektive. Siden 2004 har *FødevarerIndustrien* haft særlige prin-

cipper omkring markedsføring af fødevarer til børn. Principperne er netop nu under opdatering og udbredelse i en bredere dialoggruppe af interessenter. Dette arbejde vil i løbet af efteråret 2007 resultere i et frivilligt kodeks blandt hovedparten af udbydere på området om, at der ikke reklameres for usunde fødevarer overfor børn.

Fremme af adgangen til sunde alternativer – herunder frugt og grønt og ændring af fødevarers sammensætning

Hvidbogens tekst:

Inden for den fælles landbrugspolitik søger Kommissionen at fremme målene for folkesundheden. Det seneste eksempel er reformen af den fælles markedsordning for frugt og grøntsager, som skal fremme forbruget i bestemte miljøer, f.eks. skoler. Kommissionen foreslår at indlede en undersøgelse i 2008 for at undersøge mulighederne for at ændre fødevarers sammensætning, så indholdet af de pågældende næringsstoffer begrænses på grund af den betydning, de har for udviklingen af kroniske sygdomme. Dette vil også omfatte en vurdering af de hidtil iværksatte initiativer (både lovgivningsmæssige og frivillige tiltag), der kan tjene som sammenligningsgrundlag for fremtidige fremskridt. Kommissionen vil på partnerskabsbasis arbejde på at fremme kampagnerne til reduktion af saltindholdet, da de klart har vist sig at være effektive, og kampagnerne til forbedring af næringsindholdet i forarbejdede fødevarer i EU i almindelighed.

Høringssvar:

Adipositasforeningen finder foruden sammensætning af fødevarerne, at portionsstørrelser og mængden i hvert kolli bør reguleres, som det sker på lægemiddelområdet.

Dansk Erhverv finder, at det er positivt at fremme af børn og unges indtag af frugt og grønt. Jo tidligere i livet unge får sunde vaner indarbejdet, jo større chance er der for at de fastholdes senere i livet. Eventuelle tiltag skal have sundhed og ikke landbrugsstøtte som udgangspunkt.

Forbrugerrådet støtter, at Kommissionen inden for den fælles landbrugspolitik søger at fremme målene for folkesundheden. Forbrugerrådet mener dog, at der er behov for en langt mere gennemgribende omlægning, end de nævnte eksempler i Hvidbogen giver udtryk for i retning af en mere forbrugerfokuseret politik.

NNF påpeger, at stadig flere måltider indtages i forbindelse med arbejdet, og adgangen til sunde og billige fødevarer på arbejdspladserne er en forudsætning for at forbedre sundheden i samfundet. Arbejdspladserne vil også være et godt sted for en informationsindsats og for forsøg med at udvikle alternativer til den traditionelle kantinemad.

Styrket overvågning og forskning

Hvidbogens tekst:

Kommissionen vil bygge videre på de solide grundlag, som tidligere forskningsrammer har lagt inden for ernæring, fedme og de vigtigste sygdomme, der forårsages af en usund livsstil, f.eks. kræft, diabetes og luftvejssygdomme. Kommissionen har konstateret, at der er behov for mere viden om de determinanter, der bestemmer valget af fødevarer, og den vil under det syvende rammeprogram fastlægge visse overordnede aspekter for forskningen i forbrugernes adfærd, fødevarers og næringsstoffers indvirkning på sundheden, de faktorer, der gør det muligt at forebygge fedme i målgrupper som spædbørn, børn og unge, og effektive tiltag på kostområdet.

Den måde, som de nationale data om fedme- og overvægtsindikatorer indsamles på, er kun harmoniseret i begrænset omfang, og det er derfor vanskeligt at foretage en sammenligning på EU-plan. Desuden foreligger der kun få data på vigtige områder som fødevarerforbruget. Kommissionen har fastslået, at overvågningen skal skærpes på tre centrale planer. For det første på makroplan for at få sammenhængende og sammenlignelige data om de overordnede resultatindikatorer - inden for rammerne af EU's sundhedsindikatorer (ECHI) - med hensyn til kost og fysisk aktivitet, f.eks. forekomsten af fedme. For det andet skal de tiltag, der allerede er i gang i medlemsstaterne, kortlægges systematisk, så de kan overvåges, og så effekten kan evalueres. For det tredje skal de enkelte projekter og programmer overvåges, da de udgør byggestenene for en effektiv indsats fra samfundets side.

Høringssvar:

Adipositasforeningen påpeger, at det er afgørende, at medlemslandene lærer af hinanden, og at effektfulde programmer gøres tilgængelige f.eks. via et centralt videnscenter. Effektfulde programmer bør kulturoversættes og tilbydes alle medlemslande f.eks. via taskforces/opsøgende funktioner, som ikke kun er webbaserede.

Dansk Erhverv finder på linie med Kommissionens anbefaling, at der er behov for viden om hvilke determinanter, der bestemmer valget af fødevarer. Fødevarerforskningen bør i større udstrækning udvides til at omfatte initiativer af relevans for detailleret med henblik på at forøge forbrugernes indkøb af sunde fødevarer.

Dansk Erhverv finder ligeledes, at det er fornuftigt at opsamle viden om udviklingen af fedme – men det er lige så vigtigt at samle viden om hvilke tiltag, der virker. Det er overordnet vigtigt, at en overvågning ikke pålægger erhvervet flere administrative byrder. Det er naturligvis vigtigt at evaluere politikkerne for at se, hvad der virker. Alt for mange løsningsforslag på fedmeområdet er præget af hovsaløsninger uden dokumenteret effekt. Ansvar for at igangsætte seriøse evalueringer af de offentlige politikker må dog være det offentliges ansvar – ikke civilsamfundets, som Hvidbogen foreslår.

Diabetesforeningen støtter udviklingen af en generelt bedre vidensindsamling.

Hvis europæernes sundhed skal have et mærkbart løft ved at effektivisere og målrette forebyggelsesindsatsen, er det nødvendigt, at vi opnår langt større og mere systematisk viden om de sundhedsfremme- og forebyggelsesinitiativer, der gennemføres og om deres effekter.

Diabetesforeningen støtter den planlagte undersøgelse af sundhedsstatus i EU (EHES), hvor man ønsker at undersøge kropsmasseindeks (BMI), kolesterol og blodtryk blandt vilkårligt udvalgte personer. Det foreslås, at man supplerende undersøger for uerkendt type 2 diabetes, enten med måling af faste blodsukker eller blodsukkermåling efter en sukkerbelastningstest (OGTT).

Forbrugerrådet støtter, at overvågningen af sundhedsindikatorer skal styrkes, og systemer skal udvikles, så det er muligt at evaluere effekter og sammenligne medlemsstater. Ikke mindst er det vigtigt at udvikle et system, der kan overvåge indtaget af vitaminer, mineraler og funktionelle ingredienser som plantesteroler i takt med, at der kommer flere og flere berigede produkter og nye fødevarer på markedet.

Forbrugerrådet påpeger, at EFSA er blevet pålagt en lang række opgaver inden for sundhed og ernæring, og at disse opgaver bør prioriteres højt. *Forbrugerrådet* mener i den forbindelse, at EFSA bør sikres en økonomi, der muliggør denne prioritering.

Horesta stiller sig positiv overfor en udvikling af overvågningssystemer med henblik på blandt andet øget vidensdeling og evaluering af effekten af initiativer. *Horesta* ser dog intet belæg for overvågning i form af indblanding og styring af nationale og lokale projekter – det må være et nationalt eller lokalt anliggende.

Landbrugsrådet er enig i Hvidbogens betragtninger om, at de mange aktiviteter skal evalueres, så man får viden om, hvilke tiltag fungerer godt, eller om tiltagene skal justeres eller ændres gennemgribende.

Kapitel 6 "Hvad private aktører kan gøre"

Hvidbogens tekst:

Aktørerne i den private sektor er vigtige, når det gælder om at tilbyde forbrugerne sunde alternativer og ruste dem til at træffe sunde livsstilsvalg: Deres indsats på området kan supplere den offentlige politik og de lovgivningsinitiativer, der tages på EU-plan og nationalt plan.

Fødevarerindustrien - fra producent- til detailledet - bør skabe konkrete forbedringer, f.eks. ved at ændre fødevarers sammensætning med hensyn til salt, fedt (særlig mættet fedt og transfedt) og sukker for forbrugerne i hele EU, og overveje muligheder for, hvordan man kan få forbrugerne til at acceptere produkter med ændret sammensætning. Det er også dokumenteret, at god praksis hos de detailhandlende i medlemsstaterne, der regelmæssigt tilbyder sunde produkter som frugt og grønt til lave priser, har en positiv effekt på kostvanerne.

Virksomhederne kan også fremme en sund livsstil på arbejdspladsen. I samarbejde med arbejdsstagerorganisationer bør de også udvikle forslag til og vejledninger i, hvilke enkle og omkostningseffektive tiltag virksomheder af forskellig størrelse kan indføre for at fremme en sund livsstil hos medarbejderne.

Høringssvar:

Dansk Erhverv kan ikke støtte EU-regulering af fødevarernes sammensætning. Det bør ikke være en lovgivningsopgave at definere næringsindholdet af konkrete fødevarer. Sund kost skal vurderes ud fra næringsindholdet i den samlede kost sammenholdt med hvor stor mængde, der indtages og den energi, der forbrændes. Det er vildledende at fokusere på næringsindholdet i den enkelte fødevarer. Det vil derimod være ønskværdigt, hvis der afsættes midler til forskning i sunde snacks og sunde og velsmagende alternativer til traditionelle fødevarer.

Dansk Erhverv mener, at erhvervet kan bidrage til at gøre det sunde valg let – herunder øge tilgængeligheden af sunde fødevarer. "Light"-produkter og fedtfattige alternativer til traditionelle fødevarer er ikke nødvendigvis sundere.

Dansk Erhverv finder desuden, at Hvidbogens forslag om, at de handlende frivilligt skulle sænke prisen på frugt og grønt, placerer ansvaret et forkert sted. Hvis lovgiverne ønsker, at prisen skal falde på bestemte varegrupper, må de se på skatte- og afgiftsstrukturen.

Forbrugerrådet påpeger, at transfedtsyrer kun nævnes i Hvidbogen i forbindelse med industriens eventuelle tiltag. *Forbrugerrådet* mener, at det, at Kommissionen har droppet at føre sag om Danmarks forbud, er en erkendelse af, at transfedtsyrer er en sundhedstrussel, og at den eneste logiske konsekvens er at gå videre med et EU-forbud. *Forbrugerrådet* mener derfor, at Danmark skal arbejde aktivt for et europæisk forbud. Det er vigtigt at udnytte de danske erfaringer og vise, at det ikke var så uoverkommeligt at fase transfedtsyrerne ud som frygtet fra industriens side.

Fødevarerindustrien stiller sig tvivlende overfor, om en sænkning/fjernelse af momsen på frugt og grønt vil medføre et væsentligt højere forbrug heraf, og om det vil stå mål med de udgifter, der er forbundet med det. *Fødevarerindustrien* har estimeret, at en reduktion af momsen på frugt og grønt fra 25 til 15% vil reducere statens indtægter med 1 mia. kr. årligt. Dertil skal lægges øgede administrative udgifter på over 1 mia. kr. *Fødevarerindustrien* mener, at en investering af 2 mia. kr. kan finde alternative anvendelsesmuligheder, der kan give langt mere sundhed for forbrugerne end momsdifferentiering, idet prisen ikke vurderes at være en væsentlig barriere for et merforbrug af f.eks. frugt, grønt og fuldkornsbrød.

3F finder, at sund kost på arbejdspladserne er vigtig, og at virksomhederne kan medvirke til at fremme en sund livsstil hos medarbejderne. *3F* ser gerne, at dette område bliver højere prioriteret i det videre arbejde på EU plan.

Adipositasforeningen påpeger, at det er afgørende, at overvægtige medarbejdere tilbydes støtte, og at arbejdspladserne iværksætter tilbud som støtter og fremmer sund livsstil hos medarbejderne.

Dansk Erhverv finder det positivt, hvis offentlige initiativer og kampagner kan inspirere virksomhederne med konkrete ideer til at fremme en sund livsstil på arbejdspladsen. Men myndighederne skal ikke blande sig i ledelsen af virksomhederne, og *Dansk Erhverv* kan ikke støtte forslaget om at myndighederne skal udvikle forslag og vejledninger til at fremme en sund livsstil på den enkelte arbejdsplads.

International Transport Danmark finder det vigtigt, at virksomheden så vidt muligt støtter de medarbejdere, der er motiverede for at ændre livsstil. I Hvidbogen peges der da også på, at virksomheder kan gøre en indsats for at fremme en sund livsstil blandt medarbejderne.

NNF påpeger den rolle, som arbejdspladserne spiller i bekæmpelsen af fedme. *NNF* er enige i hvidbogens anbefalinger af at virksomhederne i samarbejde med arbejdstagerorganisationerne bør udvikle forslag og vejledninger i, hvilke enkle og omkostningseffektive tiltag virksomhederne kan indføre for at fremme en sund livsstil hos medarbejderne.

NNF mener desuden, at fødevarerarbejderne har en anden rolle i forbindelse med bekæmpelse af fedme. Som Hvidbogen antyder, vil en generel hævelse af kvaliteten af de produkter fødevarerindustrien fremstiller kunne medvirke til at forøge sundheden. Hvis gode håndværksmæssige traditioner erstatter brug af hjælpestoffer og billige råvarer, kan meget opnås. Det forudsætter, at de ansatte i fødevarerindustrien får et højt fagligt niveau. Der er ligeledes ofte de ansatte, der i detailhandelen står for den praktiske rådgivning af kunderne. Det er vigtigt, at de ansattes kompetencer hele tiden holdes ajour, så de kan yde den bedst mulige rådgivning.

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.5.2007
KOM(2007) 279 endelig

HVIDBOG OM

En EU-strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring, overvægt og fedme

{SEK(2007) 706}

{SEK(2007) 707}

DA

DA

HVIDBOG OM

En EU-strategi om sundhedsproblemer i relation til ernæring, overvægt og fedme

1. INDLEDNING

Formålet med denne hvidbog er at fastlægge en integreret EU-strategi, der bidrager til at modvirke dårligt helbred på grund af dårlig ernæring, overvægt og fedme. Hvidbogen bygger videre på Kommissionens seneste initiativer, særlig EU-plattformen for ernæring, fysisk aktivitet og sundhed¹ og grønbogen "*Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet - En europæisk dimension i forebyggelsen af overvægt, fedme og kroniske sygdomme*"².

Forekomsten af overvægt og fedme³ er de seneste tredive år steget dramatisk i EU, særlig hos børn. Det skønnes, at 30 % af alle børn var overvægtige i 2006. Dette er udtryk for en stigende tendens til dårlig kost og lav fysisk aktivitet hos borgerne i EU og kan forventes at øge den fremtidige forekomst af flere kroniske sygdomme som hjerte-kar-sygdomme, forhøjet blodtryk, type 2-diabetes, slagtilfælde, visse former for kræft, lidelser i bevægeapparatet og også flere psykiske lidelser. På lang sigt vil det have en negativ effekt på den forventede levetid i EU og betyde en ringere livskvalitet for mange borgere.

Rådet har gentagne gange opfordret Kommissionen til at udarbejde tiltag inden for ernæring og fysisk aktivitet, bl.a. i sine konklusioner om fedme, fremme af hjertesundheden og diabetes⁴.

Under den høring, der blev gennemført på grundlag af grønbogen, var der meget bred enighed om, at Fællesskabet bør bidrage ved at samarbejde med forskellige interessenter på nationalt, regionalt og lokalt plan⁵. Det blev understreget, at der skal være overensstemmelse og sammenhæng i Fællesskabets politikker, og at det er vigtigt med en indsats i flere sektorer. Det blev også nævnt, at det vil være nyttigt, hvis EU koordinerer tiltag som indsamling og udbredelse af god praksis, og at EU skal udarbejde en handlingsplan og et stærkt budskab til interessenterne. Grønbogen blev fulgt op af en beslutning fra Europa-Parlamentet med titlen "*Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet - En europæisk dimension i forebyggelsen af overvægt, fedme og kroniske sygdomme*", hvori disse budskaber blev bekræftet.

¹ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/platform/platform_en.htm.

² http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/green_paper/consultation_en.htm.

³ Overvægt og fedme kan forenklet udtrykt beskrives som **et for højt energiindtag gennem kosten plus et lavt eller utilstrækkeligt energiforbrug lig med et energioverskud**, som lagres i form af kropsfedt.

⁴ Rådets konklusioner af 2. december 2002 om fedme (EFT C 11 af 17.1.2003, s. 3), af 2. december 2003 om sund levevis (EUT C 22 af 27.1.2004, s. 1), af 2. juni 2004 om fremme af hjertesundheden (pressemeldelse: 9507/04 (Presse 163)), af 6. juni 2005 om fedme, ernæring og fysisk aktivitet (pressemeldelse: 8980/05 (Presse 117)), af 5. juni 2006 om fremme af en sund levevis og forebyggelse af type 2-diabetes (EUT C 147 af 23.6.2006, s. 1).

⁵ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/green_paper/nutrition_gp_rep_en.pdf.

Alle tiltag på området, herunder også indsatsen på fællesskabsplan, bør tage hensyn til tre faktorer. For det første er det enkelte individ i sidste ende selv ansvarligt for sin og sine børns levevis, om end miljøet også har stor betydning for og indvirkning på adfærden. For det andet er det kun velinformerede forbrugere, der kan træffe kvalificerede valg. Endelig kan der opnås et optimalt resultat på området ved i højere grad at supplere og integrere de forskellige relevante politikområder (horisontalt) og de forskellige indsatsniveauer (vertikalt).

På flere områder vil der primært være tale om tiltag på nationalt og lokalt plan. EU's indsats på de pågældende områder vil tage sigte på at supplere og optimere de tiltag, der træffes på andre beslutningsniveauer på nationalt og regionalt plan, eller på at behandle spørgsmål, der i sig selv vedrører Fællesskabets politikker. Flere af tiltagene vedrører direkte det indre marked (f.eks. mærkningskrav, godkendelse af sundhedsanprisninger og tilsynsprocedurer for fødevarer), mens andre indgår i mere specifikke rammer som den fælles landbrugspolitik (via den fælles markedsordning for frugt og grøntsager) eller Kommissionens initiativer på uddannelsesområdet, regionalpolitikken (strukturfondene) og sidst, men ikke mindst den audiovisuelle politik og mediepolitikken. Kommissionen spiller også en vigtig rolle ved sammenkoblingen af interessante lokale eller nationale initiativer og etableringen af fælleseuropæiske ordninger for udveksling af bedste praksis.

På grund af den tiltagende globalisering af de fleste af de erhvervssektorer, der er aktive på fødevarer- og ernæringsområdet, er det - for at undgå flere administrative byrder på grund af forskellige og muligvis modstridende nationale regler og for at fremme konkurrenceevnen på et nyt område, der er baseret på innovation og forskning - efter de berørte erhvervsdrivendes opfattelse desuden mere hensigtsmæssigt med ét samlet sæt koordinerede tiltag på EU-plan i stedet for flere individuelle tiltag iværksat af de enkelte medlemsstater.

2. PRINCIPPERNE FOR INDSATSEN

For at tackle dette vigtige folkesundhedsspørgsmål kræves der integrerede tiltag på en lang række politikområder - fra fødevarer til forbrugerbeskyttelse, idræt, uddannelse og transport. Fedme forekommer hyppigere i lavere socioøkonomiske grupper, og det er derfor vigtigt at tage særligt hensyn til den sociale dimension. De tiltag, der er beskrevet i dette dokument, er kendetegnet ved fire grundlæggende aspekter.

Tiltagene skal iværksættes på alle beslutningsniveauer - lige fra det lokale niveau til fællesskabsplan. Fællesskabets indsats vil enten ledsage gennemførelsen af alle Fællesskabets relevante politikker og aktiviteter eller, når det anses for påkrævet, være et supplement til de nationale politikker, jf. EF-traktatens artikel 152.

For det første bør tiltagene fokusere på de grundlæggende kilder til de sundhedsrelaterede risici. Tiltagene i strategien bør således bidrage til at begrænse alle risici ved dårlig kost og lav fysisk aktivitet, herunder også bl.a. risikoen ved overvægt.

For det andet skal tiltagene iværksættes på alle offentlige politikområder og på forskellige myndighedsniveauer ved hjælp af forskellige redskaber som lovgivning, netværkssamarbejde og offentlige-private partnerskaber, og de skal inddrage den private sektor og civilsamfundet.

For det tredje vil strategien for at være effektiv kræve en indsats fra en lang række private aktører, f.eks. fødevarerindustrien og civilsamfundet, og aktører på lokalt plan, f.eks. skoler og foreninger.

Endelig - og måske vigtigst af alt - er det afgørende at sikre en overvågning i de kommende år. Der findes allerede adskillige aktiviteter, der skal bidrage til bedre kostvaner og mere fysisk aktivitet, og der kommer hvert år flere til. Men tit er der ingen eller kun begrænset overvågning, så man ikke har meget viden om, hvilke tiltag der fungerer godt, eller om tiltagene skal justeres eller ændres gennemgribende.

3. EN PARTNERSKABSMODEL

Effektive partnerskaber skal efter Kommissionens opfattelse være hjørnestenen i EU's indsats inden for ernæring, overvægt og fedme og sundhedsproblemer i relation hertil.

Opbygning af partnerskaber for indsatsen på EU-plan

EU-plattformen for ernæring, fysisk aktivitet og sundhed indledte sit virke i marts 2005 som et fælles forum for alle berørte aktører på EU-plan⁶.

Forummet skal bidrage til at bekæmpe fedme med frivillige tiltag som supplement og støtte til andre modeller. Medlemmerne tæller bl.a. erhvervsorganisationer, forskningsorganisationer og civilsamfundet på folkesundheds- og forbrugerområdet. Medlemmerne har forpligtet sig til på deres respektive sagsområder at tage skridt, der kan begrænse fedme. I marts 2007 udsendte platformen sin seneste statusrapport om de hidtidige resultater⁷.

Kommissionen vil fortsætte og videreudvikle platformens virksomhed som et nøgleredskab til at gennemføre strategien. På to år har medlemmerne iværksat over 200 initiativer vedrørende kost og fysisk aktivitet i EU. Derudover er der gjort fremskridt med hensyn til at nå det fastsatte mål om at oprette et klart og pålideligt kontrolsystem for overholdelsen af de indgåede forpligtelser og at nå til enighed om en fælles model til udvikling af tiltagenes lokale forankring (de nationale, regionale og lokale myndigheders deltagelse).

Styrkelse af de lokale netværk

Konkrete resultater kræver fuldt partnerskab og deltagelse af lokale interessenter. I den forbindelse - og for at fastlægge en fælles model og en fælles målsætning - er det vigtigt at udvikle rammer for indsatsen og egnede fora, som kan samle aktørerne på alle niveauer. EU-plattformen kan efter behov fungere som inspirationskilde på lokalt plan.

Kommissionen mener, at de pågældende fora som hovedregel bør inddrage et bredt udvalg af interessenter og koordineres af de nationale myndigheder for at sikre, at tiltagene falder ind under folkesundhedsområdet. Kommissionen har redegjort nærmere for sine overvejelser på området i et baggrundsdokument med titlen "*Generalising the idea of partnership*"⁸.

Medlemsstaterne bør tilskynde mediebranchen til at deltage for at udvikle fælles budskaber og kampagner.

⁶ Charter for platformen, marts 2005, http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/platform/docs/platform_charter.pdf.

⁷ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/platform/docs/eu_platform_2mon-framework_en.pdf.

⁸ http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/nutrition/platform/docs/contacts2007_en.pdf.

Platformen har allerede fået interessenter fra mange forskellige sektorer til at iværksætte tiltag. For at forbedre samarbejdet med de nationale instanser og sikre en effektiv udveksling af praksis vil Kommissionen derfor nedsætte en gruppe på højt plan, der skal beskæftige sig med sundhedsproblemer i relation til ernæring og fysisk aktivitet. Gruppen skal sørge for, at politikidéer og praksis udveksles indbyrdes mellem medlemsstaterne på alle politikområder. Et samarbejde med EU-platformen vil sikre en hurtig kommunikation mellem de enkelte områder og fremme en hurtig udveksling og en øget brug af offentlige-private partnerskaber. Det eksisterende net for ernæring og fysisk aktivitet skal understøtte og lette gruppens virksomhed.

4. POLITIKSAMMENHÆNG PÅ FÆLLESSKABSPLAN

Den foreliggende hvidbog er koncentreret om tiltag, der kan iværksættes på EU-plan for at afhjælpe problemerne i relation til ernæring og sundhed. Den omfatter derfor primært tiltag, der enten falder ind under Fællesskabets kompetence, f.eks. udarbejdelse af lovgivning eller finansiering af relevante programmer, eller tiltag, hvor der kan opnås bedre resultater gennem EU-samarbejde, f.eks. dialogen med repræsentanterne for den internationale fødevarerindustri eller udarbejdelsen af sammenlignelige overvågningsindikatorer i alle medlemsstaterne.

Mere velinformerede forbrugere

Det enkelte individs viden, præferencer og adfærd, f.eks. med hensyn til livsstil og kostvaner, præges af det omgivende miljø. Det gælder både adgangen til klare, konsekvente og evidensbaserede oplysninger ved køb af fødevarer og det bredere informationsmiljø, som for sin del påvirkes af kulturelle faktorer som reklame og andre medier.

Kommissionen arbejder på at udvikle begge områder. Næringsdeklaration er ét middel til at give forbrugerne information, som kan fremme valget af sunde fødevarer og drikkevarer. Kommissionen er i øjeblikket ved at gennemgå lovgivningen om næringsdeklaration med henblik på at foreslå Parlamentet og Rådet, at lovgivningen bør styrkes som et redskab til at informere forbrugerne. I forlængelse af høringen om mærkning, der blev gennemført i foråret 2006⁹, er Kommissionen ved at gennemgå de forskellige muligheder for næringsdeklaration. Det overvejes bl.a., om der bør indføres obligatorisk mærkning, hvor mange næringsstoffer der bør anføres på etiketten, og hvordan mærkningen på forsiden af emballagen bør reguleres (dvs. forenklet mærkning eller anvendelse af symboler).

Et andet aspekt er reguleringen af producenternes anprisninger af deres produkter. Forordning (EF) nr. 1924/2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer, som trådte i kraft i januar 2007, skal sikre, at ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer er baseret på pålidelige videnskabelige data, så forbrugerne ikke bliver vildledt af unøjagtige eller uklare anprisninger.

⁹ "Labelling: competitiveness, consumer information and better regulation for the EU", høringsdokument fra Generaldirektoratet for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse, februar 2006.

Reklame- og markedsføringsbranchen er magtfulde sektorer, der søger at påvirke forbrugernes adfærd. Det er dokumenteret, at reklamer for og markedsføring af fødevarer har indvirkning på kosten, særlig hos børn. Mellem oktober 2005 og marts 2006 gennemførte Kommissionen en rundbordskonference om reklame for at drøfte selvregulering og den måde, hvorpå lovgivning og selvregulering kan indvirke på og supplere hinanden. Rapporten¹⁰ fra rundbordskonferencen indeholder en model for bedste praksis (eller retningslinjer) i forbindelse med selvregulering. Disse retningslinjer bør gælde for fødevarereklamer rettet mod børn. Frivillige tiltag bør supplere de forskellige modeller, der allerede benyttes i medlemsstaterne, f.eks. PAOS-koden i Spanien og det nyligt lancerede initiativ fra Office of Communication i Det Forenede Kongerige. I den sammenhæng bør det påpeges, at Europa-Parlamentet under forhandlingerne om en ændring af direktivet om audiovisuelle medietjenester¹¹ har foreslået, at der udarbejdes en adfærdskodeks for reklamer for fødevarer med et højt fedt- eller sukkerindhold rettet mod børn. Ifølge det nye direktiv om audiovisuelle medietjenester skal medlemsstaterne og Kommissionen tilskynde medietjenesteudbydere til at udvikle adfærdskodekser for kommerciel kommunikation vedrørende fødevarer og drikkevarer rettet mod børn. Kommissionen foretrækker på nuværende tidspunkt at bevare de frivillige ordninger på EU-plan, da de gør det muligt at gribe hurtigt og effektivt ind over for den øgede forekomst af overvægt og fedme. Kommissionen vil vurdere denne tilgang og de forskellige tiltag fra erhvervslivets side i 2010 og så tage stilling til, om der tillige er behov for andre modeller.

Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne og de relevante interessenter udvikle og understøtte særlige oplysnings- og uddannelseskampagner for at skabe mere opmærksomhed om sundhedsproblemerne ved dårlig ernæring, overvægt og fedme. Kampagnerne vil specielt være rettet mod sårbare grupper som børn.

Adgang til sunde alternativer

For at forbrugerne kan vælge sundt, skal de have adgang til sunde valgmuligheder. Den fælles landbrugspolitik spiller en vigtig rolle med hensyn til produktionen og udbuddet af fødevarer i EU. Den sikrer, at forbrugerne i EU har adgang til fødevarer, og kan samtidig være med til at påvirke forbrugernes kostvaner i EU og til at bekæmpe fedme og overvægt. Inden for den fælles landbrugspolitik søger Kommissionen at fremme målene for folkesundheden. Det seneste eksempel er reformen af den fælles markedsordning for frugt og grøntsager, som skal fremme forbruget i bestemte miljøer, f.eks. skoler.

¹⁰ http://ec.europa.eu/consumers/overview/report_advertising_da.pdf.

¹¹ Tidligere kaldet direktivet om fjernsyn uden grænser.

Som led i reformen af den fælles markedsordning for frugt og grøntsager vil Kommissionen bl.a. forelægge forslag, der skal få børn til at spise mere frugt og grønt ved at åbne mulighed for, at eventuel overproduktion kan fordeles til uddannelsesinstitutioner og feriecentre for børn. Kommissionen foreslår desuden, at EU's medfinansiering af reklameprojekter rettet mod unge forbrugere (børn under 18 år) hæves til 60 %. Producentorganisationerne skal fokusere på unge forbrugere i løbende reklamekampagner med støtte fra EU. I den forbindelse bør det også overvejes, hvordan man - for at øge indtaget, især blandt unge - kan sikre, at frugt og grønt bliver billigere, eller at prisen holder sig på et rimeligt niveau. En skolefrugtordning - medfinansieret af EU - vil være et stort skridt i den rigtige retning. En sådan ordning bør være rettet mod børn mellem 4 og 12 år og bliver et led i reformen af den fælles markedsordning for frugt og grøntsager.

Der er stigende interesse for sammensætningen af forarbejdede fødevarer og for, hvordan en ændret sammensætning kan bidrage til en sundere kost. Fødevarerindustrien har allerede taget vigtige skridt, om end ikke ensartet for alle produkter og medlemsstater. Nogle medlemsstater går ind for en ændring af fødevarers sammensætning, f.eks. med hensyn til indholdet af fedt, mættet fedt og transfedt, salt og sukker. Ifølge en undersøgelse gennemført af CIAA¹² i EU i 2006 angav en ud af tre virksomheder, at de havde ændret sammensætningen af mindst 50 % af deres produkter i 2005 og 2006. Der er tale om mange forskellige fødevarer, bl.a. morgenmadscerealier, drikkevarer, kiks, konditorvarer, mejeriprodukter, sovse, supper, krydderier, olier, snacks og sukkerholdige fødevarer.

Kommissionen foreslår at indlede en undersøgelse i 2008 for at undersøge mulighederne for at ændre fødevarers sammensætning, så indholdet af de pågældende næringsstoffer begrænses på grund af den betydning, de har for udviklingen af kroniske sygdomme. Dette vil også omfatte en vurdering af de hidtil iværksatte initiativer (både lovgivningsmæssige og frivillige tiltag), der kan tjene som sammenligningsgrundlag for fremtidige fremskridt.

Kommissionen vil på partnerskabsbasis arbejde på at fremme kampagnerne til reduktion af saltindholdet, da de klart har vist sig at være effektive, og kampagnerne til forbedring af næringsindholdet i forarbejdede fødevarer i EU i almindelighed.

Fremme af fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet omfatter en lang række aktiviteter fra organiseret idræt til "aktiv transport"¹³ eller udendørsaktiviteter. Medlemsstaterne og EU skal efter Kommissionens opfattelse tage proaktive skridt for at vende de seneste årtiers nedgang i den fysiske aktivitet som følge af flere forskellige faktorer.

Det enkelte individs forsøg på at finde muligheder for at øge den fysiske aktivitet i hverdagen bør støttes af udviklingen af et fysisk og socialt miljø, der fremmer en sådan aktivitet.

¹² Confederation of Food and Drink Industries of the European Union.

¹³ Gang, cykling eller andre aktive transportformer til og fra arbejde.

Kommissionen støtter også tiltag for bæredygtig bytransport gennem samhørighedspolitikken, Civitas-initiativet og programmet "Intelligent-Energy Europe", som går ind i en ny fase i 2007. Vandre- og cykelprojekter betragtes som en vigtig del heraf, og de lokale myndigheder opfordres til at indgive ansøgninger. Kommissionen er opsat på at sikre, at de eksisterende tilskud til den offentlige infrastruktur udnyttes fuldt ud for at fremme en sund livsstil som aktiv transport. I løbet af 2007 vil den udsende en "byvejledning" til de lokale myndigheder for at øge kendskabet til de pågældende støttemuligheder i alle sektorer.

Kommissionen vil udsende en grønbog om bytransport i 2007, som vil blive fulgt op af en handlingsplan i 2008. Kommissionen vil desuden offentliggøre en vejledning om udarbejdelse af bæredygtige bytransportplaner.

Derudover vil Kommissionen udsende en hvidbog om sport med forslag til, hvordan man kan få flere borgere til at dyrke idræt i EU og udvide idrætsbevægelsen til at omfatte fysisk aktivitet i almindelighed.

Prioriterede grupper og miljøer

Det er dokumenteret, at der er kraftig vækst i forekomsten af fedme hos børn i EU, og at det i uforholdsmæssig stor grad rammer de lavere socioøkonomiske grupper. To af målene i EU's samhørighedspolitik for 2007-2013 er at fremme byers bidrag til vækst og beskæftigelse og at bevare en sund arbejdsstyrke¹⁴. For programmer, der omhandler byområder, kan tiltag til fornyelse af det offentlige rum omfatte infrastrukturen i socioøkonomisk mindre gunstigt stillede områder og dermed bidrage til at skabe attraktive områder til fysisk aktivitet. Samtidig bør de programprioriteringer, der tager sigte på at bevare en sund arbejdsstyrke, bidrage til at afhjælpe manglerne ved sundhedsinfrastrukturen og sundhedsrisiciene. Tiltag til fremme af fysisk aktivitet bør spille en afgørende rolle i denne forbindelse.

Barndommen er en vigtig periode til at grundlægge sunde vaner og til at tilegne sig de livsfærdigheder, der er nødvendige for at opretholde en sund livsstil¹⁵. Skolen spiller en vigtig rolle i denne forbindelse. Det er også et område, hvor der allerede findes stærke beviser for, at indsatsen virker: Undersøgelser har vist, at bredt anlagte tiltag med lokalt sigte og rettet mod børn på 0-12 år kan ændre adfærden på lang sigt. Indsatsen bør specielt koncentrere sig om ernæringsundervisning og om fysisk aktivitet. Undervisning i sundhed og fysisk aktivitet er blandt de prioriterede indsatsområder i det nye program for livslang læring (2007-2013), særlig Comenius, dets underprogram om skoleuddannelse. Der vil være mulighed for at iværksætte projekter inden for både ernæring og fysisk aktivitet med vægten lagt på idræt og styrkelse af samarbejdet mellem skoler, læreruddannelsesinstitutioner, lokale og nationale myndigheder og idrætsforeninger.

¹⁴ Samhørighedspolitikens bidrag til vækst og beskæftigelse: Fællesskabets strategiske retningslinjer for 2007-2013, Rådets beslutning af 6. oktober 2006.

¹⁵ Som eksempel kan nævnes EPODE og "Tiger Kids", to innovative lokale projekter til fremme af sunde vaner hos børn. EPODE fører f.eks. forældre, lærere, repræsentanter fra sundhedssektoren og det lokale erhvervsliv sammen i byer i hele Frankrig. Tiltagene omfatter arrangementer som særlige maduger, hvor børn lærer om sund kost, og "gåbus"-ordninger, hvor forældre på skift følger børn til skole. Projektet "Tiger Kids" henvender sig både til børn i førskole- og skolealderen i fire tyske regioner og tager sigte på at fastlægge en kvalitetsstandard for forebyggelse af fedme. Forældrene inddrages i indsatsen for at fremme børns ernæring og fysiske aktivitet i og uden for skolen.

I 2007 vil Kommissionen finansiere en undersøgelse om sammenhængen mellem fedme og socioøkonomisk status for at vurdere, hvilke tiltag der er bedst egnede til at løse problemet i de lavere socioøkonomiske grupper.

Udvikling af videnbasen for at støtte politikudformningen

Kommissionen vil bygge videre på de solide grundlag, som tidligere forskningsrammer har lagt inden for ernæring, fedme og de vigtigste sygdomme, der forårsages af en usund livsstil, f.eks. kræft, diabetes og luftvejssygdomme. Kommissionen har konstateret, at der er behov for mere viden om de determinanter, der bestemmer valget af fødevarer, og den vil under det syvende rammeprogram fastlægge visse overordnede aspekter for forskningen i forbrugernes adfærd, fødevarers og næringsstoffers indvirkning på sundheden, de faktorer, der gør det muligt at forebygge fedme i målgrupper som spædbørn, børn og unge, og effektive tiltag på kostområdet. Programmet vil også omhandle sundhedsdeterminanter, sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme under temaet "optimering af sundhedsydelse til europæiske borgere".

Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet har siden 2006 rådgivet Kommissionen ved gennemførelsen af forordningen om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer. Til de nye opgaver hører rådgivning om ernæringsprofiler for fødevarer med sundhedsanprisninger og evaluering af den videnskabelige dokumentation for anprisninger. Et andet eksempel på Fødevarsikkerhedsautoritetens bidrag på ernæringsområdet er ajourføringen af referenceværdierne for indtaget af energi og næringsstoffer hos befolkningen i EU.

Udvikling af overvågningssystemer

Den måde, som de nationale data om fedme- og overvægtsindikatorer indsamles på, er kun harmoniseret i begrænset omfang, og det er derfor vanskeligt at foretage en sammenligning på EU-plan. Desuden foreligger der kun få data på vigtige områder som fødevarerforbruget.

Kommissionen har fastslået, at overvågningen skal skærpes på tre centrale planer. For det første på makroplan for at få sammenhængende og sammenlignelige data om de overordnede resultatindikatorer - inden for rammerne af EU's sundhedsindikatorer (ECHI) - med hensyn til kost og fysisk aktivitet, f.eks. forekomsten af fedme. For det andet skal de tiltag, der allerede er i gang i medlemsstaterne, kortlægges systematisk, så de kan overvåges, og så effekten kan evalueres. For det tredje skal de enkelte projekter og programmer overvåges, da de udgør byggestenene for en effektiv indsats fra samfundets side.

For at støtte overvågningen på makroplan har Kommissionen udarbejdet en interviewundersøgelse af sundhedsstatus i EU (EHIS), der tages i brug i 2007, og som vil føre til en harmoniseret model ved den regelmæssige indsamling - gennem EF's statistiske system (ESS) - af statistiske data om selvrapporterede oplysninger om højde og vægt, omfanget af fysisk aktivitet og indtaget af frugt og grønt. Senest i 2010 vil Kommissionen udvikle en undersøgelse af sundhedsstatus i EU (EHES) for at få objektive oplysninger om en række ernæringsrelaterede mål som kropsmasseindeks (BMI), kolesterol og forhøjet blodtryk hos en gruppe vilkårligt udvalgte personer. Eurostat er også i gang med at udvikle et første sæt indikatorer for fødevarerforbruget for at overvåge ernæringsmønstrene og -tendenserne. Hovedformålet med tiltagene inden for EF's statistiske system er at udvikle høj kvalitative data om og indikatorer for sundhedsstatus (bl.a. fedme) og livsstile (bl.a. kost og fysisk aktivitet).

Det drejer sig primært om at fastslå, hvilke forskellige politikker og tiltag der er iværksat i medlemsstaterne, og at styrke overvågningen og evalueringen af effekten. Kommissionen vil også fremover støtte overvågningen gennem sine projekter under folkesundhedsprogrammet, som fremmer netværkstiltag og udveksling af oplysninger om god praksis i forbindelse med kost og fysisk aktivitet og forebyggelse af fedme.

5. MEDLEMSSTATSNIVEAU

Kommissionen har fastlagt en bred vifte af tiltag, som den har kompetence til at iværksætte på de enkelte politikområder. På flere områder er det dog som nævnt medlemsstaternes tiltag, der skal have topprioritet, og som er afgørende for at kunne afhjælpe problemerne i relation til ernæring, overvægt og fedme. De tiltag, Kommissionen har kompetence til at iværksætte på de enkelte politikområder, skal understøtte eller supplere medlemsstaternes tiltag. Forskellene i kost mellem de enkelte medlemsstater og i valg af politikmodel er store. Desuden er det vigtigt, at der også fremover udvikles tiltag på regionalt og lokalt plan, da de er tættere på borgerne i EU. Tiltag på disse niveauer er afgørende for at tilpasse de fastlagte og validerede generelle modeller til de konkrete lokale forhold. Tiltagene skal også overvåges, evalueres og drøftes. Kommissionen vil kortlægge og sammen med gruppen på højt plan vurdere de pågældende nationale og regionale tiltag og offentliggøre resultaterne på sit websted¹⁶. Kommissionen vil gennem gruppen på højt plan fremme formidlingen af bedste praksis og yde enhver bistand, der måtte være hensigtsmæssig på fællesskabsplan.

Medlemsstaterne bør også deltage aktivt i opbygningen af partnerskaber for lokale tiltag, der kan støtte frivillige initiativer som udvikling af ansvarlig reklame.

6. HVAD PRIVATE AKTØRER KAN GØRE

Aktørerne i den private sektor er vigtige, når det gælder om at tilbyde forbrugerne sunde alternativer og ruste dem til at træffe sunde livsstilsvalg: Deres indsats på området kan supplere den offentlige politik og de lovgivningsinitiativer, der tages på EU-plan og nationalt plan. Et andet vigtigt indsatsområde for private aktører, f.eks. store industrivirksomheder, der er aktive i flere forskellige medlemsstater, er at udarbejde en fælles sammenhængende model for forbrugerne i hele EU.

Adgang til sunde alternativer til en rimelig pris: Fødevarerindustrien - fra producent- til detailledet - bør skabe konkrete forbedringer, f.eks. ved at ændre fødevarers sammensætning med hensyn til salt, fedt (særlig mættet fedt og transfedt) og sukker for forbrugerne i hele EU, og overveje muligheder for, hvordan man kan få forbrugerne til at acceptere produkter med ændret sammensætning. Det er også dokumenteret, at god praksis hos de detailhandlende i medlemsstaterne, der regelmæssigt tilbyder sunde produkter som frugt og grønt til lave priser, har en positiv effekt på kostvanerne.

Velinformerede forbrugere: De detailhandlende og fødevarerproducenterne bør bidrage fuldt ud til de eksisterende frivillige nationale initiativer.

¹⁶ http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/publichealth_en.htm.

Kommissionen søger at fremme bedre reklame- og markedsføringsregler i alle medlemsstater, så de som et minimum opfylder de kriterier, der er fastsat af European Advertising Standards Alliance (EASA). I denne forbindelse skal det nævnes, at der i direktivet om audiovisuelle medietjenester er en ny bestemmelse om, at medlemsstaterne skal fremme de ordninger for selv- og samregulering på nationalt plan, der nyder accept blandt de berørte parter.

Kommissionen ser gerne yderligere initiativer fra førende virksomheder for at nå dette mål.

For at selvregulering kan fungere optimalt, kræves der systemer til at overvåge udarbejdelsen af kodekser og overholdelsen heraf. I dag varierer situationen i EU. Ordningerne for selvregulering skal derfor styrkes i medlemsstaterne og tilpasses til Kommissionens model for bedste praksis. EU-plattformen vil fungere som overvågningsforum på højt plan for modellen på nationalt eller lavere niveau - fra fødevarereproducenter til detailhandlende og sektoren for kommerciel kommunikation.

Fremme af fysisk aktivitet: (1) Idrætsorganisationer bør i samarbejde med sundhedsgrupper udvikle reklame- og markedsføringskampagner i EU, som fremmer fysisk aktivitet, særlig hos målgrupperne, f.eks. unge eller de lavere socioøkonomiske grupper. I den kommende hvidbog om sport vil der blive redegjort for, hvori et sådant netværkssamarbejde kan bestå. (2) De lokale og regionale aktører bør indgå i en proaktiv dialog med de lokale myndigheder for at få dem til at tage hensyn til målene for folkesundheden ved udformningen af bygninger, byområder som legepladser for børn og transportsystemerne.

Prioriterede grupper og miljøer: Skolen har et stort ansvar for at sikre, at børn ikke bare forstår betydningen af god kost og motion, men at de også kan drage fordel af det. Den kan i denne forbindelse bistås af egnede partnerskaber med private parter, herunder erhvervslivet. Skolen bør være et beskyttet miljø, og eventuelle partnerskaber bør gennemføres i åbenhed og uden gevinst for øje.

Virksomhederne kan også fremme en sund livsstil på arbejdspladsen. I samarbejde med arbejdstagerorganisationer bør de også udvikle forslag til og vejledninger i, hvilke enkle og omkostningseffektive tiltag virksomheder af forskellig størrelse kan indføre for at fremme en sund livsstil hos medarbejderne.

De europæiske og nationale erhvervsorganisationer for sundhedssektoren bør udvikle forslag til at styrke de aspekter i uddannelsen af sundhedspersonale, der fokuserer på den betydning, kost og fysisk aktivitet har for risikofaktorerne for dårligt helbred (f.eks. overvægt og fedme, forhøjet blodtryk og fysisk inaktivitet), med særlig vægt på en forebyggende tilgang og på livsstilsfaktorerens betydning.

Kortlægning af god og bedste praksis: Civilsamfundets organisationer, især dem, der er aktive inden for folkesundhed, unge og idræt, bør kortlægge effekten af politikkerne og tiltagene på de forskellige niveauer.

7. INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Kommissionen vil i samarbejde med Verdenssundhedsorganisationen (WHO) udvikle et overvågningssystem for kost og fysisk aktivitet for EU-27 som opfølgning til det europæiske charter mod fedme, som blev vedtaget i Istanbul den 16. november 2006. I 2007 vil WHO vedtage sin anden fødevare- og ernæringshandlingsplan for Europa. Kommissionen ser med tilfredshed på de ajourførte rammer på folkesundhedsområdet, der skal danne grundlag for de fremtidige tiltag, og vil deltage aktivt i denne proces.

For så vidt angår bilateralt samarbejde, vil Kommissionen også fremover arbejde tæt sammen med lande, der har udviklet deres egen strategi, for at udnytte de erfaringer, man hver især har gjort. Et sådant samarbejde har eksisteret med USA siden maj 2006.

8. KONKLUSIONER OG OPFØLGNING

Forekomsten af fedme bliver en central resultatindikator ved vurderingen af, om EU's strategi fører fremskridt med sig. Da EU-medlemsstaterne tilsluttede sig WHO's charter mod fedme, erklærede de, at man i de fleste lande bør kunne opnå synlige resultater inden for de næste 4-5 år, især hos børn og unge, og at det bør være muligt at vende udviklingen senest i 2015.

Kommissionen vil i 2010 gennemgå resultaterne for at vurdere forekomsten af fedme og se på, hvorvidt dens egne politikker er blevet bragt i overensstemmelse med målene i hvidbogen, og hvorvidt de berørte aktører i EU bidrager til at nå målene. For de sektorer, der har foreslået tiltag eller retningslinjer, vil gennemgangen i 2010 omfatte en kortlægning af de konkrete fremskridt. For så vidt angår industriens selvreguleringsordninger, vil gennemgangen også omfatte en evaluering af gennemførelsen og effekten.

